

12 SINIF 1 ÜNİTE 1. BÖLÜM ÖZETİ: Ekstrem Doğa Olayları

- Alışılmışın dışında olan ve nadiren görülen doğa olayları ekstrem doğa olayları (sıra dışı, doğadaki uç değerler) olarak tanımlanır.
- Ekstrem doğa olaylarının oluşumunda etkili olan faktörler; astronomi, meteoroloji-hidrometeoroloji ve jeoloji-jeomorfoloji olmak üzere üç gruba ayrılabilir.

- Dünya Meteoroloji Örgütüne göre mevsim normallerindeki sıcaklıkların ortalama maksimum sıcaklıklardan 3 ila 5 derece üzerinde art arda 5 gün veya daha fazla süre ile devam etmesine sıcak hava dalgası denir
- Sıcaklık değerlerinin mevsim normallerinin altına düşmesi ve düşük sıcaklıkların uzun bir süre devam etmesi de soğuk hava dalgası olarak ifade edilir.
- Meteorolojik ölçümler sonucunda en sıcak yer unvanını ilk kez 1913 yılında ABD’de Death Valley (Det Vali) almıştır. Bu tarihten dokuz yıl sonra Libya’nın El Aziziye kentinde ölçülen daha yüksek bir sıcaklık değeri nedeniyle en sıcak yer unvanı El Aziziye kentine geçmiştir. 2012 yılında Dünya Meteoroloji Örgütü, El Aziziye kentine ait raporların geçersiz olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Günümüzde meteoroloji istasyonlarına bağlı kalmadan uydu teknolojileri yardımıyla da sıcaklık ölçümleri yapılabilmektedir (Harita 1.1). NASA tarafından elde edilen verilere göre dünyanın en sıcak yeri İran’da yer alan Lut Çölü’dür.

- Saatteki hızları 62-117 km arasında değişen ve güçlü hava akımlarına fırtına denir. Yağmur, kar (tipi), dolu, buz, toz ve kum fırtınası gibi türleri vardır. Bazen şiddetli rüzgârlarla beraber şimşek, yıldırım, yağmur ve dolu yağışları bir arada görülür. Bu hava olayına boran denir.
- Kuraklığın Etkileri:

Ekonomik etkileri	İnsanlara etkisi	Doğaya etkileri
Enerji üretiminde azalma	Yiyecek kıtlığı	Erozyon
Tarım ve hayvancılıkta verimin düşmesi	Yoksullukta artış	Hayvan türlerinde azalma
Tarıma dayalı endüstrilerde kayıplar	Kırsal alanlardaki yaşam seviyesinde düşüş	Bitki türlerinde azalma
	Göç	Böcek istilaları
	Salgın hastalıklar	

- Depremler, volkanik faaliyetler, kütle hareketleri ya da meteor düşmesi gibi olayların okyanus sularında salınımlar meydana getirerek oluşturduğu dev dalgalara tsunami denir.
- Yer kabuğunun bir parçasının yer çekiminin etkisiyle kütle hâlinde yamaçlardan aşağılara doğru hareket etmesi kütle hareketi (heyelan, kaya düşmesi ve toprak kayması) olarak adlandırılır. Kütle hareketlerinden biri olan heyelan genellikle eğim ve yağışın fazla olduğu, tabakaların eğime paralel uzandığı killi arazilerde oluşmaktadır